

Bijlage 2: “Big questions vanuit het gemeenschappelijk funderend leerplan”

Link naar het gemeenschappelijk funderend leerplan:

<https://pincette.katholiekonderwijs.vlaanderen/meta/properties/dc-identifier/Cur-20190320-33>

Vanuit de leerplandoelstellingen van het GFL werden er “big questions” geformuleerd die in meerdere vakken aan bod kunnen komen. Het gaat voornamelijk om vragen met betrekking tot het ‘ik’ (aspect 1), ‘de ander’ (aspect 2) en ‘de wereld in haar geheel’ (aspect 3,4, 7). Deze vragen kunnen de basis vormen van specifieke werkvormen die de leerplandoelstellingen van het GFL helpen te realiseren.

1. de leerlingen gaan bewust en zorgzaam om met zichzelf (pijler identiteit)

Hoe kijk ik naar mezelf? (LPD 1)

Wat geeft zin aan mijn leven ? (LPD 1)

Wat is mijn toekomstdroom ? (LPD 1)

Kan ik liegen tegen mezelf ? (LPD 1)

Wanneer ben ik zeker dat mijn mening de juiste is? (LPD 1)

Wanneer voel ik me kwetsbaar? (LPD 2, LPD 4)

Mogelijke werkvormen/lessen

-klasdiscussies/stellingengesprek waar leerlingen uitgenodigd worden om hun mening over een welbepaald fenomeen te geven en te beargumenteren

-filosofisch, socratisch gesprek over ‘zinvolheid’, over ‘liegen’, over ‘kwetsbaarheid’

-proactieve cirkels over kwetsbaarheid

2 de leerlingen gaan bewust en zorgzaam om met anderen (dialoog en verbondenheid)

Hoe kijk ik naar andere mensen ? (LPD 5)

Waarom heb ik de neiging om andere mensen snel te beoordelen (LPD 5)

Kan ik begrijpen wat andere leerlingen belangrijk en zinvol vinden ? (LPD 5)

Waarom vind ik het belangrijk om anderen te helpen? (LPD 6, LPD 7, LPD 8)

Hoe kan ik leren om de ander rechtvaardig te behandelen? (LPD 9)

Mogelijke werkvormen/lessen

Filosoferen vanuit concrete casussen:

“iemand die je eigenlijk niet zo graag hebt, stuurt je een vriendschapsverzoek via facebook, wat doe je?”

“Je ziet dat een klasgenoot nooit of amper eet 's middags en er bijzonder mager uitziet. Zeg je hier iets van?”

“Je merkt dat een medeleerling onrechtvaardig wordt beschuldigd van iets waar jij eigenlijk aan hebt meegedaan”.

Stellingenspel

Positieve roddel (leerlingen gaan in een kring zitten, één leerling zit met de rug naar de kring. De andere leerlingen zeggen luidop positieve kwaliteiten die bij die leerling passen)

3. de leerlingen gaan bewust om met de samenleving en engageren zich in de samenleving (verbondenheid en verantwoordelijkheid)

Wat kan ik doen om van de wereld een betere plaats te maken? (LPD 11, LPD 16)

Door welke maatschappelijke problemen worden we het sterkst geraakt? (LPD 12)

Hoe komt het dat we zo snel vooroordelen hebben over sommige groepen in de samenleving? (LPD 12)

Hoe ga ik om met iemand die anders is dan mezelf? (LPD 12)

Wanneer durf ik spreken van een rechtvaardige wereld? (LPD 13)

Wat versta ik onder een goede democratie? (LPD 15)

Mogelijke werkvormen/lessen/projecten

Project: Je laat de leerlingen zelf projecten bedenken rond klimaat (voorbeeld proeftuinschool) die ze op school zelf kunnen uitvoeren. De leerlingen leren tegelijk ook over die projecten te reflecteren (mini-vorm van CSL)

Brief schrijven (les Nederlands): je laat de leerlingen een kort briefje schrijven die ze zullen afgeven aan een bewoner van een Woonzorgcentrum

Rollenspel rond migratie: één leerling speelt de rol van een migrant en de andere leerling is een doorsnee Vlaming. De vluchteling zal naast de Vlaming komen wonen en komt langs met koekjes om hem dag te komen zeggen. De leerkracht laat de leerlingen zelf bepalen hoe het verhaal verder loopt.

Storytelling ahv foto's: leerlingen krijgen sprekende foto's te zien en moeten zelf vertellen wat er volgens hen op die foto's gebeurt (vaak rond choquerende gebeurtenissen in de wereld). Daarna plaatst de leerkracht deze foto's in de eigenlijke context. Foto's kunnen bijvoorbeeld verwijzen naar armoede, racisme, pestgedrag. (inspiratie: <https://www.nytimes.com/guides/smarterliving/how-to-tell-a-good-story>)

Spel rond democratie: leerlingen mogen 'stemmen' in de les Frans/Engels over hedendaagse thema's. (vb. we zouden allemaal vegetariër moeten worden, we zouden allemaal elke maand geld moeten afstaan aan een goed doel, we zouden allemaal minstens een aantal uur per jaar vrijwilligerswerk moeten doen, etc.)

4.4 Leerlingen gaan bewust en zorgzaam om met media

Waarom is sociale media voor mij belangrijk? (LPD 17)

Waarom kan de media ook onbetrouwbaar en zelfs gevaarlijk zijn? (LPD 17, LPD 18)

Op welke verschillende manieren worden we beïnvloed door media? (LPD 19)

Mogelijke werkvormen en projecten

-les Engels (leerlingen krijgen een fragment te zien van nosedive, black mirror) waar elke mens letterlijk niet opkijkt van zijn gsm en andere mensen, net als booking.com en tripadvisor kan beoordelen. Leerlingen worden daarna uitgenodigd om het te hebben over hun gebruik van sociale media om daarna over te gaan tot filosofische vragen: “is echte vriendschap mogelijk via sociale media?”/ “kunnen we nog leven zonder sociale media?”

-dilemmaspel: als je mag kiezen: “twee weken op een mooie warme bestemming en geen internet” of “twee weken thuis waar je elke vorm van sociale media mag gebruiken”

-methodiek rond ‘factcheck’ en fakenews (leerlingen voorbeelden laten zien van fox news (les Engels) en hen vragen wat ze hiervan vinden)

4.5. Leerlingen nemen initiatief en krijgen zin in ondernemen

Hoe kan ik iets creatiefs ontdekken? (LPD 19)

Hoe kan ik gevoelig worden voor de creativiteit van anderen? (LPD 20)

4.6 Leerlingen nemen het eigen leren en de studieloopbaan in handen

Hoe kan ik mijn eigen talenten inzetten in opdrachten en activiteiten op school? (LPD 22)

Hoe kan ik op een juiste manier oordelen over welbepaalde bronnen? (LPD 25)

Hoe kan ik weten of een bron/boek/studie betrouwbaar is? (LPD 26)

Hoe weet ik welke inzichten en voorkeuren ik heb op het vlak van studiekeuze? (LPD 38)

4.7 Leerlingen gaan op een verantwoorde en positieve manier om met gezondheid, met seksualiteit en veiligheid

Zijn mensen met verslavingen gevaarlijk? (LPD 41)

Waarom raken mensen verslaafd? (LPD 42)

Wat vind ik van de manier waarop de media met seksualiteit omgaat? (LPD ...)

Wat is voor mij een gezond en evenwichtig leven? (LPD 42, LPD 43, LPD 44)

Mogelijke werkvormen

-dilemmaspel rond doping/druggebruik

-concrete casussen in kringgesprek:

“wat als...

-je weet dat je vriend drugs gebruikt”

-je voelt dat je verslaafd bent aan cola/sigaretten (...)”

-debat in de klas met uitdagende stellingen: mensen met een rook-drankverslaving zouden minder middelen mogen krijgen van de maatschappij

4.8 Leerlingen waarderen cultuur en ontdekken creatieve, artistieke mogelijkheden

Hoe kan ik mijn verbeelding laten spreken in welbepaalde opdrachten? (LPD 48)

Welke rol spelen kunst en cultuur voor de samenleving? (LPD 49, 50)

Mogelijke werkvormen en methodieken

Les Frans: leerlingen kiezen een bekend Frans kunstwerk en beschrijven 1) wat het afbeeldt 2) welk aspect hen daarin aanspreekt

Les Engels: leerlingen krijgen een fragment te zien van de kunstenares Abramovitch die zichzelf tot kunstobject maakt. Vanuit dit fragment gaan de leerlingen samen filosoferen: is dit nog kunst? Wat onderscheidt kunst van andere zaken?

Algemeen project: leerlingen krijgen de opdracht om, vanuit één 'groots' cultureel fenomeen een schilderij/tekening te maken.

4.9 Leerlingen hanteren normen en waarden en gedragen zich op een moreel verantwoorde manier

Hoe kan ik het foute van het juiste, het goede van het kwade onderscheiden? (LPD 51)

Is de grens tussen waarheid en bedrog steeds even duidelijk? (LPD 51, LPD 52)

Waarom zijn afspraken, normen en regels belangrijk voor de samenleving? (LPD 53)

Welke normen en waarden vind ik belangrijk voor de samenleving? (LPD 53)

Kunnen normen en waarden mijn keuzes beïnvloeden en veranderen? (LPD 54)

Mogelijke werkvormen

Filosoferen vanuit concrete casussen:

Een vriend/vriendin vraagt je om hem/haar niet te verraden omdat ze per ongeluk iets beschadigd hebben in de les chemie. Wat doe je?

De leerkracht beschuldigt je onterecht van diefstal omdat je per toeval ook op de plaats aanwezig bent waar er diefstal is gepleegd.

4.10 Leerlingen ontwikkelen een levensbeschouwelijke gevoeligheid in dialoog

Welke rol spelen religie en levensbeschouwing in onze maatschappij? (LPD 55)

Hoe kan ik een open dialoog voeren met iemand van een andere levensbeschouwing? (LPD 56)

Hebben verhalen, symbolen en rituelen nog een zekere waarde in onze samenleving vandaag? (LPD 57)